

РІВЕНЬ ОБІЗНАНОСТІ УКРАЇНЦІВ ЩОДО БЕЗПЕКИ ДІТЕЙ В ІНТЕРНЕТІ

З кожним новим поколінням підвищується рівень проникнення Інтернету в сім'ї. Сьогодні все більше дітей користуються Інтернетом для спілкування, пошуку інформації, ігор, завантаження мультимедійного контенту. Але з розширенням можливостей в онлайні збільшується і кількість ризиків. Що ж може трапитись у реальному житті через безтурботну віртуальну поведінку? Чи знають про це діти? А батьки? Чи усвідомлюють вони необхідність навчання не просто тому, як користуватися мережею Інтернет, а ще й тому, як уникнути небезпечних ситуацій? Чи можна віднести це до сфери компетенції шкіл? У відповідь на ситуацію, коли українська громадськість не до кінця усвідомлює всі можливі ризики в Інтернеті, у 2008 році компанія «Майкрософт Україна» ініціювала створення Коаліції за безпеку дітей в Інтернеті. За цей час було проведено багато активностей та науково-освітньої діяльності.

У 2011 році у рамках програми Microsoft «Партнерство в навчанні» кафедрою превентивної роботи та соціальної політики ЮНЕСКО в Україні було проведено Всеукраїнське широкомасштабне дослідження «Рівень обізнаності українців щодо питань безпеки дітей в Інтернеті». Детальне дослідження вперше було проведено в Україні. Його результати наведені нижче.

Ключові результати:

З 96% дітей-користувачів Інтернету віком від 10 до 17 років 51% не знає про безпеки в мережі.

52% дітей виходять в Інтернет передусім для спілкування у соціальних мережах, де залишають свій номер мобільного телефону (46%), домашню адресу (36%), особисті фото (51%).

44% дітей знаходяться у потенційній зоні ризику (розміщують особисту інформацію) і 24,3% вже були в ризикованих ситуаціях (ходили на зустріч з віртуальними знайомими). У віковій групі від 15 до 17 років цей показник досягає 60,3%.

72,5% дітей хочуть отримувати більше інформації про те, як убезпечити себе в Інтернеті. 77% батьків також висловили бажання більше дізнатися про безпеку Інтернету для дітей.

У сім'ях діти краще за батьків розбираються у комп'ютері та Інтернеті. З 81% батьків, у яких на домашньому комп'ютері є антивірус, 95% зазначили, що його установкою і налаштуванням займалася дитина.

Думку про те, що навчати дітей безпеці в Інтернеті повинні вчителі, розділяють 95% батьків і лише 13% самих вчителів.

На які ризики діти наражають себе в Інтернеті?

Серед ризиків в Інтернеті діти одразу називають найвідоміші: віруси – 39%, «дорослий» контент (маються на увазі сайти із порнографічним змістом) – 21%, Інтернет-залежність – 19% та шахрайство (мається на увазі викрадення особистої інформації і паролів, банківської інформації, шахрайство за допомогою Інтернет-магазинів та онлайн-сервісів з платними СМС) – 3,45%.

Дослідження показало: що дорослішою стає дитина, то більш безтурботно вона починає поводити себе в Інтернеті. Так, на реальну зустріч з людиною, з якою знайомі лише віртуально, вже ходили майже 12% опитаних дітей віком 10-11 років та більше ніж 60% підлітків 15-17 років.

Дані про своїх батьків у мережі (місце роботи, посада) залишили 0,4 дітей віком 10-11 років та 6,5% 15-17-річних

Найпопулярніші за відвідуваністю серед дітей ресурси в Інтернеті – соціальні мережі – містять найбільшу загрозу з точки зору доступності особистої інформації для сторонніх осіб. У соціальних мережах свій особистий номер телефону вже залишили 46% дітей 10-17 років, вказали домашню адресу – 36%, розмістили особисті фотографії – 51%.

При цьому показово, що від загальної кількості бажаючих отримати більше інформації про ризики в Інтернеті (72,5% респондентів-дітей) більшість – 89% хоче знати більше саме про захист у соціальних мережах.

Що думають батьки про безпеку дітей в Інтернеті?

Рівень користування Інтернетом серед батьків нижчий ніж серед дітей і становить 70,6%. У сім'ях діти краще за батьків розбираються у комп'ютері та Інтернеті. З 81% батьків, які підтвердили, що у них на домашньому комп'ютері встановлено антивірус, 95% вказали, що його установкою та налаштуванням займалась дитина.

На думку батьків, можливість викрасти дитину, використовуючи Інтернет, більш ніж реальні – так вважають 76% опитаних. Але при цьому 73% батьків вважають, що вони знають про небезпеку в Інтернеті, і що саме їхня дитина також захищена у мережі, тобто знає про ризики і може їх уникнути.

81% батьків підтвердили, що використовують вдома батьківський контроль. 56% з цього числа мали на увазі не програмне забезпечення, а саме психологічний контроль з боку батьків: питають, які сайти відвідують, чи є проблема у мережі та інше. Насправді «батьківський контроль» – це програмний продукт, який дозволяє значно убезпечити перебування дитини у мережі Інтернет.

Про те, що їхні діти користуються Інтернетом в Інтернет-кафе та у школі, батьки, виходячи з дослідження, не підозрюють. Місцями виходу в Інтернет вони назвали дім (69%) та дім друзів (30%). Але при цьому більше 16% дітей (у віковій групі 10-11 років цей показник досягає 30%) періодично виходять в мережу з Інтернет-кафе.

Також 81% батьків, які впевнені у безпеці своєї дитини в Інтернеті, вважають (часто помилково), що їхня дитина повідомить їх про заплановану зустріч з віртуальним знайомим (але 75% дітей, що проводили такі зустрічі, приховують цю інформацію від батьків).

97% батьків впевнені у необхідності навчати дітей безпеці в Інтернеті в рамках шкільної програми, у той же час 72% покладають цю відповідальність і на себе.

Чи готові вчителі навчати дітей питанням безпеки у мережі Інтернет?

Серед вчителів рівень користування Інтернетом вищий, ніж серед батьків – 83%. Про свої знання з приводу небезпек у мережі заявили 85% вчителів і 27% дійсно з ними знайомі. При цьому 68% вважають, що тема безпеки у мережі – чергова реклама антивірусного програмного забезпечення.

Учителі – найбільш обізнана аудиторія дослідження. Серед ризиків у мережі вчителі називають шахрайство – 48,8%, віруси – 21,3%, прояви насильства над дітьми (мається на увазі як психологічне насильство під час перегляду певних матеріалів, так і реальне насильство внаслідок активності в Інтернеті) – 20,7%. При цьому, незважаючи на обізнаність, 68,3% вчителів вважають, що питання безпеки в Інтернеті більше рекламується виробниками антивірусного ПЗ, ніж реально існує.

Як один із методів підвищення рівня безпеки у мережі 93% опитаних вчителів пропонують обмежити перебування дітей онлайн, при цьому 55,5% зразу ж вказують на те, що це буде не результативно.

96% вчителів погоджуються, що дітей треба вчити основам безпеки у мережі. Але при цьому тільки 13% з них впевнені, що цим повинна займатися школа, і 56% - делегують цей обов'язок батькам. 78% думають, що бесіди з дітьми у школі на тему безпеки в Інтернеті будуть дуже корисними. Але 65% впевнені у тому, що проводити їх повинні спеціалісти, а не вчителі даної школи (як варіант, вчителі, запрошені з іншої школи).

Як висновок можна констатувати недостатній рівень поінформованості дітей на тему безпеки в Інтернеті при високому рівні ризиків, які можуть трапитись з дітьми у мережі. До того ж зовсім недостатнім є рівень залученості батьків та вчителів у процес виховання культури безпечного користування Інтернетом серед дітей.

Про дослідження

Дослідження «Рівень обізнаності українців у питаннях безпеки дітей в Інтернеті» було проведено кафедрою превентивної роботи та соціальної політики ЮНЕСКО у жовтні, 2010 - січні, 2011. Вибірка дослідження становила 16850 респондентів, у тому числі 7600 дітей віком від 10 до 17 років, 4000 батьків та 5150 вчителів. Дослідження проводились в 11 областях України: Харківській, Тернопільській, Рівненській, Львівській, Київській,

Запорізькій, Черкаській, Донецькій, Луганській, Житомирській областях і АР Крим. Анкетування проводилось в обласному центрі та трьох районних центрах у кожній згаданій області.

Усі права та результати дослідження належать компанії «Майкрософт Україна». Посилання на «Майкрософт Україна» при використанні його результатів є обов'язковою.